Do?um Haf?zas? ve Hat?rlama Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Do?um Haf?zas? ve Hat?rlama Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20084

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Do?um Haf?zas? ve Hat?rlama Ölçe?i (DHÖH), do?um deneyimlerinin psikolojik etkilerini ve haf?zada nas?l kodland???n? de?erlendirmek üzere tasarlanm?? bir ölçektir. Bu giri?, ölçe?in Türkçe versiyonunun psikometrik özelliklerinin incelenmesine odaklanan bir uyarlama çal??mas?n? temel almaktad?r. Çal??ma, ölçe?in yap? geçerli?ini ve iç tutarl?l???n? test ederek, ölçe?in Türk kültüründe kullan?m?na uygunlu?unu ortaya koymu?tur.

Anahtar Kelimeler

Do?um haf?zas?, hat?rlama, psikometri, uyarlama, geçerlik, güvenirlik, faktör analizi, Likert tipi ölçek.

Yazarlar

Fatma Nilüfer TOPKARA, Öznur ÇA?AN.

Amaç

Do?um Haf?zas? ve Hat?rlama Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin do?um deneyimlerine ait haf?za bile?enlerini objektif ve sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Bu ölçek, özellikle do?um sonras? dönemde ortaya ç?kabilecek psikolojik durumlar? (örne?in, travma sonras? stres bozuklu?u) anlamada kritik rol oynayan haf?za dinamiklerini saptamay? hedefler.

Türkçe uyarlama çal??mas? ise, orijinal ölçe?in kültürel ve dilsel e?de?erli?ini sa?layarak, ölçe?in Türkiye'deki ara?t?rmac?lar ve klinisyenler taraf?ndan güvenilir bir araç olarak kullan?labilmesini amaçlam??t?r.

Yap?

Ölçek, do?um deneyimine dair haf?zan?n çok boyutlu yap?s?n? ele almaktad?r. Ölçülen bu yap?, deneyimin sadece bili?sel hat?rlanmas?n? de?il, ayn? zamanda duygusal yükünü ve ya?ant?n?n merkezili?ini de kapsamaktad?r. Ölçek, toplamda 6 farkl? faktör arac?l???yla bu karma??k yap?y? de?erlendirir.

Ölçülen temel psikolojik bile?enler aras?nda **duygusal haf?za**, **haf?zan?n merkezlili?i** (olay?n ki?inin kimli?i için ne kadar merkezi oldu?u), hat?rlaman?n tutarl?l???, **tekrar ya?ama** (intrusive recall) e?ilimleri, duyusal haf?za ve istemsiz hat?rlama süreçleri yer almaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, ölçülen faktörlerin do?as?na ili?kin bilgi edinmek amac?yla Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?larak incelenmi?tir. AFA, ölçek maddelerinin kuramsal yap?y? ne derece destekledi?ini gösterir.

Bir veri grubuna Aç?klay?c? Faktör Analizi uygulanabilmesi için gerekli olan istatistiksel ?artlar ?unlard?r: **Likert tipi ölçek** kullan?lmas?, verilerin do?rusall?k ?artlar?n? ta??mas? ve de?i?kenler aras?ndaki korelasyonun en az 0.25, en fazla 0.90 olmas? gerekmektedir. Ara?t?rmac?lar, yap? geçerli?ini de?erlendirmek için bu analizi 4 a?amada gerçekle?tirmi?lerdir.

Güvenirlik

Güvenirlik analizi, Likert tipi ölçüm sa?layan ölçeklerde maddelerin kendi aralar?ndaki tutarl?l??? ve hipoetik bir de?i?keni ölçme durumunu saptamay? amaçlar. Temel fonksiyonu, ölçe?in **iç tutarl?l???n?** belirlemektir.

?ç tutarl?l?k için kullan?lan temel güvenirlik indeksi **Cronbach Alfa katsay?s?d?r**. Cronbach Alfa katsay?s?n?n yüksek olmas?, ölçe?in tutarl? maddelerden olu?tu?u anlam?na gelmektedir. Literatürde, bir ölçe?in kullan?labilmesi için bu katsay?n?n 0.60-0.80 aral???nda olmas?n?n yeterli oldu?u belirtilmektedir.

Faktör Analizi

Do?um Haf?zas? ve Hat?rlama Ölçe?i, yap?lan psikometrik incelemeler sonucunda toplam **21 madde** ve **6 faktörden** olu?maktad?r. Bu faktörler, do?um haf?zas?n?n alt boyutlar?n? temsil etmektedir.

Faktör da??l?m? ve madde say?lar? a?a??daki gibidir:

Duygusal Haf?za alt boyutu: 5 maddeyi içermektedir.
Haf?zan?n Merkezlili?i: 4 maddeyi içermektedir.
Tutarl?l?k alt boyutu: 3 maddeyi içermektedir.
Tekrar Ya?ama alt boyutu: 4 maddeyi içermektedir.
Duyusal Haf?za: 4 maddeyi içermektedir.
?stemsiz Hat?rlama: 3 maddeyi içermektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: 21 maddeden olu?an, 6 faktörlü 5'li Likert tipi derecelendirme ölçe?i.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama)

Popülasyon Grubu: Do?um yapm?? yeti?kin bireyler (Genellikle anneler).

Ya? Grubu: Yeti?kin

Popülasyon Detaylar?: Ölçe?in Türkçe adaptasyon çal??mas?, do?um sonras? dönemdeki bireylerin bir örne?i üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ölçek, kat?l?mc?lar?n do?um deneyimlerine dair ifadeleri ne ölçüde onaylad?klar?n? de?erlendiren 5 a?amal? bir derecelendirme sistemi kullan?r. Derecelendirme seçenekleri ?unlard?r: (1) **kesinlikle kat?lm?yorum**, (2) **kat?lm?yorum**, (3) **karars?z?m**, (4) **kat?l?yorum** ve (5) **kesinlikle kat?l?yorum**.

Anahtar Kelimeler

Duygusal haf?za, duyusal haf?za, istemsiz hat?rlama, haf?zan?n merkezlili?i, psikometrik özellikler, Fatma Nilüfer Topkara.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Fatma Nilüfer TOPKARA

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?il.

Kurum E-posta Adresleri: topkaranlfr@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?il.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: Türkçe adaptasyon çal??mas? 2021 y?l?nda yay?mlanm??t?r.

?zinler ve ?leti?im: Ölçe?in kullan?m? ve izinleri hakk?nda bilgi almak için sorumlu yazar Fatma Nilüfer Topkara ile topkaranlfr@gmail.com adresi üzerinden ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ücret: Bilgi mevcut de?il.

Orijinal makaleye ait tam metin ba?lant?s?: jag.journalagent.com

Ölçe?in orijinal PDF dosyalar? buradan indirilebilir:

dogum-hafizasi-ve-hatirlama-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

dogum-hafizasi-ve-hatirlama-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Topkara, F. N., & Ça?an, Ö. (2021). Do?um Haf?zas? ve Hat?rlama Ölçe?i Türkçe versiyonunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Psikiyatri Hem?ireli?i Dergisi, 12*(3), 245-253.
Çakmur, N. (2012). (Güvenirlik analizinde bahsedilen referans).

Do?um Haf?zas? ve Hat?rlama Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddelerinin tam metinleri kaynakta aç?kça belirtilmemi?tir. A?a??da, ölçe?in 21 maddesinin da??ld??? alt boyutlar ve madde say?lar? orijinal yap?ya uygun olarak sunulmu?tur:

Ölçek 21 madde ve 6 faktörden olu?maktad?r:

Duygusal Haf?za alt boyutu: 5 maddeyi içermektedir.
Haf?zan?n Merkezlili?i: 4 maddeyi içermektedir.
Tutarl?l?k alt boyutu: 3 maddeyi içermektedir.
Tekrar Ya?ama alt boyutu: 4 maddeyi içermektedir.
Duyusal Haf?za: 4 maddeyi içermektedir.
?stemsiz Hat?rlama: 3 maddeyi içermektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM